Vissa bostadsbidrag skattefria

I prop. nr 52 har framlagts förslag till förordning om skattefrihet för vissa bidrag till nedbringande av bostadskostnader. Bevillningsutskottet har i sitt betänkande nr 22 tillstyrkt propositionen och riksdagen har bifallit utskottets hemställan. Det är att observera att den antagna förordningen skall äga tillämpning redan vid *1953 års taxering*. Förordningen är av följande lydelse:

Förordning om skattefrihet för bidrag till nedbringande av bostadskostnader.

Statsbidrag, som utgått för nedbringande av hyra eller annan årskostnad för bostadslägenhet eller egnahemsfastighet och som direkt tillgodoförts hyresgäst genom hyresavdrag eller egnahemsägare genom nedsättning av amortering, ränta eller annan kapitalkostnad eller tomträttsavgäld eller ock bostadsrättsinnehavare genom nedsättning av årlig avgift till bostadsrättsföreningen, skola vid tillämpning av kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt icke för hyresgästen, egnahemsägaren eller bostadsrättsinnehavaren utgöra skattepliktig inkomst. Vad nu sagts skall gälla jämväl i fråga om kommunala bidrag, som utgått i samma syfte och i likartad form som nämnda statliga bidrag.

Den omständigheten, att en vid inkomstberäkningen i och för sig avdragsgill omkostnad helt eller delvis guldits med bidrag i enlighet med vad i föregående stycke sägs, må icke föranleda att avdrag vägras för omkostnaden i fråga.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och skall äga tillämpning jämväl med avseende å det beskattningsår, för vilket taxering av beskattningsnämnd i första instans verkställes år 1953.

Genom denna förordning upphäves förordningen den 15 juni 1935 (nr 319) angående skattefrihet för viss förmån av hyresavdrag.

Under senare år har försports en viss tveksamhet, hur vissa statliga och kommunala bostadsbidrag skall behandlas i beskattningshänseende. Denna tveksamhet har bl. a. tagit sig uttryck däri, att beskattningsnämnderna i sin praxis på detta område kommit till olika resultat. I syfte att få denna olägenhet undanröjd har hos Kungl. Majt gjorts vissa framställningar om reglering av nämnda beskattningsfrågor. Vidare har 1951 års bostadsutredning till fullgörande av ett åt utredningen under hand lämnat uppdrag med en den 8 februari 1952 dagtecknad skrivelse till chefen för socialdepartementet ingivit en av bostadsutredningens expert, dåvarande taxeringsinspektören Herman Malmer utarbetad och av utredningen godkänd promemoria röranде frågan om beskattningen av familjebidrag, familjebostadsbidrag och bränslebidrag. Efter remissbehandling har promemorian lagts till grund för proposition.

I propositionen lämnas följande redogörelse för utgående bidrag.

Av intresse i detta sammanhang är till en början den bidragsform, som tillkom genom beslut vid 1935 års riksdag. På riksstaten för budgetåret 1935/1936 upptogs då ett anslag till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer. Bestämmelser om de bidrag, varom här är fråga, familjebidrag, upptogs i *kungörelsen den 4 september 1935 (nr 512) om lån och bidrag av stats-*

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-16 17:22:08

medel till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer. Denna kungörelse har sedan ändrats vid flera tillfällen; bl. a. har genom kungörelse den 27 maj 1938, nr 246, rubrikens lydelse ändrats till kungörelse om lån och bidrag av statsmedel för beredande av hyresbostäder åt mindre bemedlade, familjer med tre eller flera hemmavarande barn i beroende ställning. På grundval av förhållanden, som har avseende å fastighetens ekonomi, skall efter förslag av kommunen eller bostadsföretaget bostadsstyrelsen (förut statens byggnadslånebyrå) fastställa standardhyror för lägenheterna. Familjebidragen skall komma vederbörande familjer till godo på det sätt att från standardhyrorna för av dem innehavda lägenheter vissa procentuella hyresavdrag göres, uppgående till mellan 30 procent (för familj med 3 barn) och 70 procent (för familj med 8 eller flera barn) av standardhyran.

Familjebidrag kan även under vissa villkor utgå för familj, som innehar lägenhet i bostadsrättsförenings hus och tillgodokommer då familjen i form av avdrag å årlig avgift.

1935 års riksdag beslöt vidare inrättandet av en statlig utlåningsfond, benämnd lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer. Lån ur fonden (bostadsanskaffningslån) kunde beviljas kommun eller allmännyttigt företag under vissa förutsättningar, för vilka här icke torde behöva redogöras.

Förmånerna enligt 1935 års kungörelse har således endast kunnat åtnjutas av familj bosatt i hyreshus eller i hus tillhörigt bostadsrättsförening. Vid 1938 års riksdag beslöts ytterligare en bidragsform. Sålunda bestämdes, att nyssnämnda lånefond skulle få disponeras jämväl för beredande av bostäder i egnahem åt mindre bemedlade, barnrika familjer samt att familjebidrag skulle utgå till sådana familjer, bosatta i egnahem, från förut omnämnt anslag till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer. I anslutning härtill utfärdades *kungörelsen den 27 maj 1938 (nr 247) om lån och bidrag av statsmedel för beredande av bostäder i egnahem åt mindre bemedlade, barnrika familjer.*

Enligt sistnämnda kungörelse kan bostadsanskaffningslån under vissa villkor medges mindre bemedlade, barnrika familjer för att bereda billiga bostäder i egnahem å mark, som innehas med äganderätt eller tomträtt. Vidare kan eftergifter medges å de för lånen fastställda ränte- och annuitetsbeloppen *(familjebidrag).* Bostadsanskaffningslån och familjebidrag beviljas av bostadsstyrelsen (förut statens byggnadslånebyrå). Lånen utgör i regel till $^2/_9$ en räntefri stående del, till likaledes $^2/_9$ en stående del, varå ränta utgår, och till återstoden en amorteringsdel. Amortering av sådant lån skall ske med en av bostadsstyrelsen fastställd fast annuitet. Familjebidrag utgår till mindre bemedlade familjer med minst tre barn i form av avdrag å de årliga ränte- och annuitetsbeloppen. Bidragen kan sålunda i regel högst uppgå till nämnda belopp och de kan under särskilda förhållanden återkrävas. För varje fastighet beräknas en normal årlig bostadskostnad, varefter familjebidraget bestämmes till en procentuell del av denna kostnad, nämligen till lägst 30 procent (för familj med 3 barn) och högst 70 procent (för familj med 8 eller flera barn).

Till och med budgetåret 1943/44 benämndes ifrågavarande anslag å riksstaten "Främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer". Från och med budgetåret 1944/45 är benämningen ändrad till "Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer".

Vid 1947 års riksdag beslöts en omläggning av den statliga låne- och

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-16 17:22:08

bidragsverksamheten till förmån för bostadsförsörjningen. Genom omläggningen ersattes bland annat det dittillsvarande familjebidraget med ett familjebostadsbidrag till familjer med minst två minderåriga barn och bosatta i nyuppförda eller ombyggda hus. Detta bidrag utgår från nämnda anslag till hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer. Bestämmelser om familjebostadsbidrag har meddelats i *kungörelsen den 30 juni 1948 (nr 547) om familjebostadsbidrag och bränslebidrag.* Enligt kungörelsen utgår dylika bidrag ”för att sänka de årliga bostadskostnaderna för familjer med flera barn samt befordra en förbättring av bostadsstandarden”. Familjebostadsbidrag, som utgår för familj, bosatt i familjemedlem tillhörigt enfamiljs- eller tvåfamiljshus, vilket uppförts eller ombyggts med stöd av egnahemslån, skall jämte bränslebidrag tillgodoföras familjen genom avdrag å lånekostnaderna (räntor, amorteringar och eventuell tomträttsavgift). Familjebostadsbidraget utgår i sådant fall med ett årligt belopp, motsvarande för varje barn 20 procent av den årliga kapitalkostnaden för huset, dock icke med mer än 175 kronor eller mindre än 130 kronor för varje barn. Familjebostadsbidrag och bränslebidrag för familj, bosatt i fastighet av annat slag, skall, där så är möjligt, utanordnas genom avdrag å hyra eller årlig avgift till bostadsrättsförening men må i särskilda fall tillgodoföras familj på annat lämpligt sätt; det får dock icke utbetalas kontant till familjen. Familjebostadsbidrag utgår i detta fall med 130 kronor för varje barn, men må ej överstiga årshyra eller årlig avgift. Bränslebidragets belopp är i båda fallen beroende på i vilken del av landet bostaden är belägen och utgör 175—225 kronor.

För att helt familjebostadsbidrag och bränslebidrag skall utgå, må mannens och hustruns sammanlagda beskattningsbara inkomst icke överstiga ett i förhållande till barnantalet bestämt belopp. Överstiger den beskattningsbara inkomsten detta belopp med högst 1 500 kronor kan bidrag utgå med reducerat belopp.

Beträffande bränslebidrag må nämnas, att sådana enligt brev den 3 september 1948 och den 29 juni 1950 utgår även till familjer, som åtnjuter förmån av hyresavdrag eller familjebidrag enligt 1935 och 1938 års förenämnda kungörelser eller enligt i dessa kungörelser angivna grunder. Bränslebidraget tillgodoföres därvid familjen på motsvarande sätt som familjebidraget.

Att märka är att familjebidrag enligt 1935 års kungörelser fortfarande utgår, nämligen i sådana fall då bidragen beviljats före den 1 juli 1948. Även efter nyssnämnda tidpunkt har nya familjebidrag beviljats, dock endast i mindre utsträckning. I vissa fall utbytes redan beviljade familjebidrag mot familjebostadsbidrag; såvitt avser familjebidrag i flerfamiljshus kan antagas att samtliga inom de närmaste åren kommer att ha utbytts mot familjebostadsbidrag.

De hittills berörda bidragen till främjande av bostadsförsörjningen är sådana, som bestrides enbart av statsmedel. Vid 1947 års riksdag beslöt man emellertid att införa — förutom de nyss omnämnda formerna familjebostadsbidrag och bränslebidrag — en särskild bostadsrabatt (det s. k. *trekronorsbidraget)* i syfte att stödja familjer med begränsade inkomster. Denna bostadsrabatt bestreds ursprungligen i sin helhet av statsmedel, men efter beslut av 1950 års riksdag bestrides kostnaderna till $^2/_3$ av statsmedel (från anslaget till särskilda bostadsrabatter) och $^1/_3$ av kommunerna. Bidraget utgör för år tre kronor per kvadratmeter lägenhetsyta. Trekronorsbidrag kan utgå dels till hushåll i bostadshus, som färdigställts efter den 1 juli 1946 och som förvaltas av kommun eller all-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-16 17:22:08

männyttigt företag, dels ock i vissa fall till hushåll i bostadshus, som tillhör av industriföretag bildat bostadsföretag. Kommunerna avgör vilka av dessa hushåll som skall erhålla trekronorsbidrag. Något hinder för att trekronorsbidrag utgår till familj, som tillgoförts familjebostadsbidrag, föreligger ej; tvärtom utgår huvudparten av antalet trekronorsbidrag till dylika familjer. Bidraget kan utgå även till familj utan barn.

I några städer förekommer *helt kommunala bostadsbidrag*. Sålunda utgår i Stockholm ett dylikt bidrag med 130 kronor för barn och år till sådana familjer med minst två barn under 16 år, vilka icke åtnjuter statligt familjebostadsbidrag och bebor lägenheter inom byggnader, färdigställda under tiden 1 oktober 1940—31 december 1947 samt vilka ifråga om inkomstförhållanden och bostädernas standard m. m. är jämställda med de barnfamiljer, som erhåller statligt familjebostadsbidrag. Bidrag utgår jämväl till ensamstående mödrar, som icke åtnjuter statligt familjebostadsbidrag; alltså även till mödrar med endast ett barn. I vissa inkomstlägen utgår reducerade bostadsbidrag. Bestämmelserna är tilllämpliga beträffande hushåll såväl i flerfamiljshus som i enfamiljs- och tvåfamiljshus. Bidragen utbetalas icke kontant utan tillgodoföres familjerna genom avdrag å hyra eller genom avdrag å tomträttsavgäld, ränta och amortering. — Även i Solna stad utgår bostadsbidrag av liknande slag. Fråga om införande av dylika bidrag har väckts på ett flertal andra håll.

Enligt uppgift av 1951 års bostadsutredning åtnjutes familjebidrag för närvarande av cirka 14 000 familjer i egnahem och — i form av hyresavdrag — av cirka 3 500 familjer i flerfamiljshus. Familjebostadsbidrag har utgått till omkring 56 000 familjer. Trekronorsbidrag utgick under senare hälften av budgetåret 1950/51 till 9 130 hushåll.

I detta sammanhang må anmärkas, att 1951 års bostadsutredning i sitt den 12 december 1952 avgivna betänkande om samhällets stöd åt bostadsförsörjningen föreslagit att trekronorsbidrag icke längre skulle utgå. Såsom ersättning för denna bidragsform föreslås en ny typ av bidrag, *särskilt bostadsbidrag*, vilket skulle vara individuellt behovsprövat. Det särskilda bostadsbidraget skulle enligt utredningen i första hand utgå till de hushåll, som icke vore berättigade till familjebostadsbidrag, exempelvis familjer utan barn eller med endast ett barn och ensamstående mödrar med ett barn. I vissa fall skulle det särskilda bostadsbidraget utgå till familj som åtnjöte familjebostadsbidrag. Bidragsgivningen skulle handhavas av kommunerna och ske efter allmänna anvisningar. Kostnaderna för det särskilda bostadsbidraget föreslår 1951 års bostadsutredning skola fördelas mellan stat och kommun enligt vissa grunder. Frågan om en dylik omläggning av bidragsgivningen är för närvarande föremål för överväganden inom socialdepartementet.

Finansministern har i propositionen anfört bland annat följande:

"På grund av den rådande oklarheten på detta område har bidragen kommit att i beskattningshänseende behandlas olika av skilda beskattningsmyndigheter. Avgörande för de enskilda fallen kan sålunda bli inom vilket prövningsdistrikt eller taxeringsdistrikt vederbörande bidragsmottagare är bosatt. Detta är uppenbarligen icke en god ordning. Det synes mig därför angeläget att man snarast tar ställning till frågan om beskattningen av ifrågavarande bostadsbidrag. Som några remissinstanser anmärkt vore det visserligen önskvärt att frågan om beskattningen av sociala bidrag över huvud upptoges till behandling i ett sammanhang. Jag anser det emellertid icke

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-16 17:22:08

rådligt att avvakta en utredning av denna fråga i hela dess vidd; en sådan utredning måste med nödvändighet bli relativt tidsödande. Enligt min mening bör frågan om beskattningen av bostadsbidragen upptagas till separat behandling redan nu. Detta är motiverat även av det skälet att bostadsrabatterna torde — om man bortser från folkpensionerna och de allmänna barnbidragen, beträffande vilka en särskild skattemässig reglering redan är genomförd — vara de sociala bidragsformer som är mest allmänna.

Bostadsutredningen har vid sitt ställningstagande till skattefrågan utgått från att i beskattningsavseende enahanda regler bör gälla beträffande förmån av hyresavdrag enligt förenämnda 1935 års kungörelse, familjebidrag enligt 1938 års kungörelse samt familjebostadsbidrag och bränslebidrag, vilka samtliga utgår från anslaget till hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer. Till denna ståndpunkt kan jag för min del ansluta mig. Syftet med bidragen är ju att främja sådana familjers bostadsförsörjning, oavsett huruvida de är bosatta i hyreshus eller egnahem. Den omständigheten bör i detta sammanhang ej tillmätas avgörande betydelse. Skillnaden mellan bidrag till egnahemsägare och bidrag till hyresgäster är särskilt i fråga om familjebostadsbidragen obetydlig. Bidragen utgår med ungefär samma belopp till hyresgäster och egnahemsägare och förutsättningarna för bidragens erhållande är i stort sett desamma.

Även de s. k. trekronorsbidragen, vilka utgår från anslaget till särskilda bostadsrabatter, bör i skattehänseende bedömas på samma sätt som de nyss nämnda bidragsformerna. Trekronorsbidragen har ju ett med familjebostadsbidragen i vissa avseenden likartat syfte och utgår vanligen till familjer, som åtnjuter familjebostadsbidrag. Också andra skäl kan anföras för en likartad behandling.

Enligt min mening bör det icke ifrågakomma att nu taga bort den skattefrihet som gäller i fråga om de bidragsformer, på vilka 1935 års skatteförordning anses tillämplig. Följden av den nyss förda argumenteringen blir då att beskattningsfrågan bör lösas så att samtliga nu ifrågavarande bidrag — hyresavdrag, familjebidrag, familjebostadsbidrag, bränslebidrag och trekronorsbidrag undantages från skatteplikt. Denna lösning har även i allmänhet förordats i de tidigare nämnda framställningarna och remissyttrandena. Med hänsyn till att flertalet bidrag i praxis icke beskattas torde genomförandet av denna skattefrihet medföra ett relativt begränsat skattebortfall.

Ett särskilt skäl för sådan skattefrihet utgör det förhållandet att bidragen i huvudsak är avsedda att utgå till familjer med barn och alltså att anse såsom en samhällets hjälp till familjen för bestridande av kostnaderna för barnen. Det kan i detta sammanhang anmärkas, att familjebostadsbidragens storlek i huvudsak ej växlar med bostadens storlek utan i princip är beroende på barnantalet.

Med hänsyn till det anförda förordar jag att bestämmelser införes om skattefrihet för samtliga nu ifrågavarande bidrag.

Jämväl det bidrag (”särskilt bostadsbidrag”) som 1951 års bostadsutredning föreslagit i sitt betänkande om samhällets stöd åt bostadsförsörjningen synes ha sådan karaktär att det — om bidragsformen införes — bör omfattas av den här föreslagna lagstiftningen.

Beträffande de kommunala bidragen till främjande av bostadsförsörjningen för mindre bemedlade, barnrika familjer och för ensamstående mödrar med barn har bostadsutredningen uttalat att det vore önskvärt att dessa bidrag förklarades skatte-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-16 17:22:08

fria. Någon invändning mot att de kommunala bidragen behandlas på samma sätt som motsvarande statliga har ej gjorts i remissutlåtandena. För egen del har jag ej heller något att erinra häremot. jag vill emellertid understryka att det i detta sammanhang endast är fråga om direkta motsvarigheter till de statliga familjebidragen och familjebostadsbidragen. I den mån kommunerna lämnar bidrag av annan art till bostadskostnader — exempelvis bostadstillägg inom folkpensionslagstiftningens ram — bör de här föreslagna bestämmelserna om skattefrihet icke vara tillämpliga; för folkpension gäller som förut nämnts särskilda beskattningsregler.

Till genomförande av förslaget om skattefrihet för bidrag till egnahemsägare (bostadsrättsinnehavare) har bostadsutredningen förutsatt, att egnahemsägaren vid beräkning av nettointäkten av fastigheten skulle äga åtnjuta avdrag för den del av räntan å lånat kapital liksom för den del av tomträttsavgälden som erlagts medelst bostadsbidraget. Häremot har av vissa remissinstanser, nämligen länsstyrelserna i Kalmar och Västmanlands län, gensagor rests. En sådan avdragsrätt är emellertid nödvändig för att få full likställdhet i beskattningshänseende mellan bidragen till hyresgäster och bidragen till egnahemsägare. Den omständigheten att bidraget av olika skäl icke utbetalas kontant till egnahemsägaren utan användes för gäldande av ränta och amortering avseende lån å fastigheten bör icke föranleda till att räntekostnaden skall anses ha guldits av annan än den skattskyldige. Som riksskattenämnden och kammarrätten påpekat är emellertid en klarläggande bestämmelse måhända erforderlig för att avdrag skall kunna medges. Jag förordar därför att en särskild föreskrift meddelas att den omständigheten, att en vid inkomstberäkningen i och för sig avdragsgill omkostnad helt eller delvis guldits med bidrag i enlighet med vad nyss nämnts, icke må föranleda att avdrag vägras för omkostnaden i fråga.

Beträffande den författningsmässiga utformningen av den föreslagna lagstiftningen om skattefrihet har ett par remissinstanser påpekat att bestämmelser av denna karaktär rätteligen borde ha sin plats i kommunalskattelagen. Med hänsyn till att bestämmelserna kan förväntas komma under omprövning i samband med en utredning av frågan om sociala bidrag över huvud eller i anslutning till den nu pågående allmänna översynen av kommunalskattelagen genom 1950 års skattelagssakkunniga, har jag emellertid ansett lämpligast att de föreslagna bestämmelserna såsom ett provisorium intages i en särskild författning.

De föreslagna bestämmelserna synes böra träda i kraft snarast möjligt och tillämpas redan vid innevarande års taxering."

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-16 17:22:08